

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра філософії права та юридичної логіки
Кафедра юридичної психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор НАВС
полковник поліції

Станіслав І. УСАРЕВ

ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
для підготовки фахівців ступеня вищої освіти магістр
за спеціальністю 053 «Психологія»
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Статус дисципліни – обов’язкова
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти – магістр
Галузь знань – психологія (05)
Спеціальність – психологія (053)
Освітня програма – психологія
Форми здобуття вищої освіти – заочна
Мова навчання – українська
Форма підсумкового контролю – екзамен

Київ – 2021

Розробники:

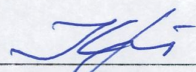
Наталія ПОЛУДЬОННА - кандидат психологічних наук, доцент, професор кафедри філософії права та юридичної логіки, відмінник освіти України

Марія РОГОВЕНКО - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри філософії права та юридичної логіки

Вікторія ЛИТВИН - кандидат юридичних наук, викладач кафедри юридичної психології

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ
протокол від 04 03 2021 року, № 14

Завідувач кафедри філософії права та юридичної логіки

(підпис)

Віталій КРАВЕЦЬ

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри юридичної психології Національної академії внутрішніх справ
протокол від 25 02 2021 року № 11

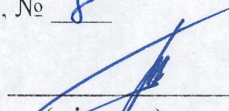
Завідувач кафедри юридичної психології

(підпис)

Олена КУДЕРМІНА

Схвалено науково-методичною радою НАВС
протокол від 22 03 2021 року, № 8

Голова науково-методичної ради

(підпис)

Станіслав ГУСАРЄВ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 202 /202 н.р. без змін; зі змінами (Додаток _).

протокол засідання кафедри від ____ . ____ протокол науково-методичної ради від
202_ № ____ . ____ 202_ № ____

Завідувач кафедри **Віталій КРАВЕЦЬ** Голова НМР

протокол засідання кафедри від ____ . ____
202_ № ____

Станіслав ГУСАРЄВ

Завідувач кафедри

Олена КУДЕРМІНА

Робоча програма переглянута на 202 /202 н.р. без змін; зі змінами (Додаток _).

протокол засідання кафедри від ____ . ____ протокол науково-методичної ради від
202_ № ____ . ____ 202_ № ____

Завідувач кафедри **Віталій КРАВЕЦЬ** Голова НМР

протокол засідання кафедри від ____ . ____
202_ № ____

Станіслав ГУСАРЄВ

Завідувач кафедри

Олена КУДЕРМІНА

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є психолого-педагогічні закономірності навчання та виховання здобувачів освіти, їх професійну підготовку відповідно до державних стандартів.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни.

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти основ педагогічної компетенції та культури, розуміння психолого-педагогічної сутності навчального процесу у закладі вищої освіти.

1.2. Завдання вивчення дисципліни полягають у:

- засвоєнні основ педагогіки та психології вищої школи як науки;
- розумінні дидактики вищої школи як теорії навчання;
- опануванні основами педагогічної культури та майстерності;
- ознайомленні з особливостями організації освітнього процесу у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання;
- створенні умов для засвоєння слухачами психологічного змісту та організації основних видів діяльності у закладі вищої освіти;
- застосуванні психологічних методів оптимізації навчально-виховного процесу.

Пререквізити: Філософські проблеми психології

Постреквізити: Психологія іміджу, Професійна деформація особистості, Педагогічна практика

1.3. Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти.

Компетентності відповідно до освітньої програми ступеня вищої освіти магістр

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальна компетентність, якою повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності :

ФК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

ФК10. Здатність самостійно розробляти проєкти шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових ідей.

Програмні результати навчання:

ПРН1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел, в тому числі англомовних, із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПРН6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

1.4. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати :

- основні категорії та поняття педагогіки вищої школи як науки;
- основні завдання, закономірності і принципи педагогічного процесу;
- базові поняття і категорії дидактики та виховання у вищій школі;
- організацію освітнього процесу та його особливості у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання;
- сутність педагогічної культури та педагогічної майстерності;
- історичні та методологічні витoki розвитку психології вищої освіти в Україні та індустріально розвинених країнах; напрями її удосконалення;
- психологічну сутність основних видів діяльності суб'єктів та об'єктів педагогічного процесу у закладі вищої освіти: пізнавальної, організаційної, комунікативної, конструктивної;
- психологію пізнавальної діяльності та навчання, структуру особистості, організацію та методологію творчого мислення;

вміти:

- застосовувати отримані знання у професійній діяльності та власному розвитку;
- діяти згідно з правилами педагогічної культури;
- здійснювати пошук наукової та навчально-методичної інформації;
- реалізовувати навички самостійного вирішення педагогічних проблем у професійній діяльності;
- використовувати методи психодіагностики при проведенні психологічного дослідження та при організації педагогічного процесу у вищій школі;
- застосовувати навички самостійного аналізу та вирішення психологічних проблем, що виникають в навчально-виховному процесі, надавати відповідні рекомендації;
- на основі самопізнання та навичок саморегуляції формувати індивідуальний стиль науково-педагогічної діяльності, професійного педагогічного спілкування.

На вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» заплановано 120 годин (4 кредита ECTS).

Мова навчання: українська мова.

Консультативна допомога кафедр філософії права та юридичної логіки	Онлайн: електронна пошта: k014@naia.kiev.ua
	Пн–Пт з 9:00 до 16:00
Консультативна допомога кафедри юридичної психології	Онлайн: електронна пошта: k015@naia.kiev.ua
	Пн–Пт з 9:00 до 16:00

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Педагогіка вищої школи

Тема 1. Педагогіка вищої школи як наука і навчальна дисципліна.

Тема 2. Основи дидактики вищої школи.

Тема 3. Педагогічна культура викладача вищої школи.

Розділ 2. Психологія вищої школи

Тема 1. Особистість та група в психології вищої школи.

Тема 2. Психологічна характеристика діяльності викладача вищої школи.

Тема 3. Навчальна діяльність як пізнання: сутність та особливості.

ТЕМА 1. Педагогіка вищої школи як наука і навчальна дисципліна.

Характеристика педагогічного процесу у вищій школі. Понятійний апарат педагогіки ВШ. Педагогічні закономірності та умови ефективності процесів навчання та виховання. Діяльнісний та особистісний підходи як основа стратегій формування і розвитку особистості у вищій школі. Основні моделі особистісно-орієнтованої педагогіки вищої школи: соціально-педагогічна, предметно-дидактична та психологічна. Методологія педагогіки вищої школи. Методи дослідження.

Започаткування та становлення вищої освіти в Україні у XVI – XVIII ст.- Львівська братська школа, Острозька академія, Києво-братська колегія. Розвиток вищої освіти у XIX – XX ст.. Організація вищої освіти в Київському, Харківському, Новоросійському та Львівському університетах. Стан та основні тенденції розвитку вищої освіти в Україні. Педагогічна сутність вищої освіти в сучасній Україні.

ТЕМА 2. Основи дидактики вищої школи.

Загальні уявлення про дидактику вищої школи. Поняття, цілі, закономірності, сутність і структура навчання у вищій школі. Принципи та методи навчання. Проблеми виховання майбутнього фахівця у вищій школі України: зміст, основні категорії та принципи виховання.

ТЕМА 3. Педагогічна культура викладача вищої школи.

Психологічна сутність управління навчально-виховним процесом. Педагогічні основи організації навчання у вищій школі. Проблема реалізації функції управління у вищій школі у її сполученні з соціально-виховною функцією при всебічному урахуванні наслідків практики управління. Характеристика рівнів управління у ВНЗ. Структура управління дидактичним процесом. Засоби управління, доцільність їх використання у педагогічному процесі. Процедурні компоненти проектування управлінського впливу. Схема проектування механізму управління в навчанні. Педагогічні детермінанти прийняття рішень в освітній діяльності. Задовольняючі, оптимізуючі та максимізуючі стратегії прийняття рішень. Стратегії прийняття колективних рішень.

Комунікація в організаційно-управлінській структурі вищого навчального закладу. Інтерактивна функція професійного педагогічного спілкування. Лідерство та керівництво в системі управління вищим навчальним закладом. Педагогічна харизма та імідж педагога. Чинники педагогічного спілкування та психологічного впливу.

ТЕМА 4. Особистість та група у психології вищої школи

Поняття особистості та її структури. Сучасні вимоги до особистості фахівця з вищою освітою. Особистість студента як суб'єкта навчально-професійної діяльності. Психологічна характеристика студентства як періоду ранньої дорослості. Суперечливості та кризи студентського віку. Професіоналізація особистості студента як новоутворення студентського віку. Адаптація студента до навчання у вищій школі, її види та умови ефективності. Психологічні особливості основних видів діяльності студентів у вищій школі. Типологічні особливості сучасних студентів. Мотиваційні компоненти діяльності студентів. Єдність навчання та виховання студентів. Фахова компетентність як показник психологічної готовності студента до професійної діяльності. Роль самовиховання у професійному зростанні студента. Психологічні особливості студентської групи та її структура. Міжособистісні стосунки у студентській групі. Проблеми соціально-психологічного клімату в студентській групі. Роль студентських колективів у навчально-виховному процесі. Психологічні особливості студентського самоврядування.

Особистість викладача як суб'єкта педагогічного процесу у вищій школі. Конвенція про права викладачів вищих навчальних закладів. Структурні компоненти особистості викладача. Психологічна характеристика основних видів діяльності викладача у вищій школі. Педагогічний професіоналізм діяльності викладача. Педагогічна творчість та її особливості. Професіоналізм особистості викладача. Типологія викладачів. Соціально-психологічні чинники діяльності викладацького колективу. Характеристика педагогічного спілкування як форми педагогічної взаємодії. Протиріччя

педагогічної взаємодії та бар'єри в педагогічному спілкуванні, їхні причини та шляхи регулювання. Особливості педагогічного конфлікту та умови його запобігання. Діалогічне спілкування як умова ефективної педагогічної взаємодії викладача і студентів.

ТЕМА 5. Психологічна характеристика діяльності викладача вищої школи

Особистість викладача як суб'єкта педагогічного процесу у вищій школі. Конвенція про права викладачів вищих навчальних закладів. Структурні компоненти особистості викладача. Психологічна характеристика основних видів діяльності викладача у ВШ. Функціональна структура діяльності викладача (Н.Кузьміна). Психологічні умови забезпечення викладачем основних форм навчання. Соціально-психологічні чинники діяльності викладацького колективу. Психологічна характеристика професійної майстерності викладача.

ТЕМА 6. Навчальна діяльність як пізнання: сутність та особливості

Навчання як особлива соціальна діяльність. Навчальний процес у вищому закладі освіти як спосіб реалізації завдань професійної підготовки студентів. Роль власної активності людини у навчанні. Учіння як специфічна діяльність, метою якої є наuczіння. Роль пізнавальних процесів у навчальній діяльності. Рефлекторний рівень навчання. Когнітивний рівень навчання. Концепція учбової діяльності Давидова В.В. Теорія планомірного формування розумових дій П.Я. Гальперіна. Типи учіння. Організація самостійної навчально-професійної діяльності студентів. Розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців. Психологічні передумови та показники успішності студентів у навчально-професійній діяльності. Причини неуспішності студентів та шляхи їх усунення. Форми співробітництва викладача зі студентами.

3. Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни			
	денна форма здобуття вищої освіти		заочна форма здобуття вищої освіти	
	дб	ксф	дб	ксф
Кількість кредитів ECTS – 4	рік підготовки			
				1
	Семестр			
		1	2	
Загальна кількість годин – 120	Лекції			
			8	
	Семінарські			

				10
	Практичні			
				6
	Самостійна робота			
				96
	Вид контролю			
				екзамен

Тематичний план

№ з/п	Назви тем	Нормативний обсяг годин	з них				
			Усього годин з викладачем	з них			
				Лекцій	Семінарських занять	Практичних занять	Самостійна робота
Розділ 1. Педагогіка вищої школи							
1.	Тема 1. Педагогіка вищої школи як наука і навчальна дисципліна.	18	2		2		16
2.	Тема 2. Основи дидактики вищої школи.	22	6	2	4		16
3.	Тема 3. Педагогічна культура викладача вищої школи	20	4	2		2	16
Разом за розділом 1		60	12	4	6	2	48
Розділ 2. Психологія вищої школи							
1.	Тема 1. Особистість та група в психології вищої школи			2	2		16
2.	Тема 2. Психологічна характеристика діяльності викладача вищої школи			2	2	2	16
3.	Тема 3. Навчальна діяльність як пізнання: сутність та особливості					2	16
Разом за розділом 2		60	12	4	4	4	48
Усього годин		120	24	8	10	6	96
Підсумковий контроль:							екзамен

4. Плани семінарських занять

Розділ 1 Педагогіка вищої школи

*Заочна форма здобуття вищої освіти,
за рахунок коштів державного бюджету*

Тема 1. Педагогіка вищої школи як наука і навчальна дисципліна.

(2 год)

Навчальні питання до семінарського заняття

1. Предмет, функції та завдання педагогіки вищої школи
2. Міждисциплінарні та внутрішньо-предметні зв'язки педагогіки вищої школи.
3. Поняття і структура педагогічного процесу. Основні етапи педагогічного процесу
4. Основні завдання, закономірності і принципи педагогічного процесу.
5. Загальна характеристика напрямів та методів виховної роботи у вищій школі.

Тема 2. Основи дидактики вищої школи (4 год)

Навчальні питання до 1 семінарського заняття

1. Основні поняття й категорії дидактики вищої школи
2. Закономірності та принципи процесу навчання у закладах вищої освіти.
3. Зміст освіти у вищій школі

Навчальні питання до 2 семінарського заняття

1. Методи організації навчального процесу у вищій школі.
2. Форми організації навчального процесу у вищій школі.

Тема 3. Педагогічна культура викладача вищої школи (2 год)

Навчальні питання та завдання до практичного заняття

1. Поняття педагогічної культури: основи формування та складові.
2. Поняття педагогічної майстерності: сутність, зміст та компоненти.
3. Сутність педагогічного професіоналізму

Практичні завдання на розв'язання педагогічних ситуацій на вибір викладача.

Вправи щодо самоосвітньої роботи з формування тактовної поведінки.

Розділ 2. Психологія вищої школи

*Заочна форма здобуття вищої освіти,
за рахунок коштів державного бюджету*

Тема 1. Особистість та група в психології вищої школи (2 год)

Навчальні питання до семінарського заняття

1. Типологічні особливості особистості студента.
2. Особистість викладача як суб'єкта педагогічного процесу у вищій школі.
3. Психологічні особливості та психологічна структура студентської групи.
4. Розвиток студентської групи.
5. Характеристика студентського колективу.
6. Міжособистісні стосунки у студентській групі.

Тема 2. Психологічна характеристика діяльності викладача вищої школи (2 год)

Навчальні питання до семінарського заняття

1. Педагогічний професіоналізм діяльності викладача.
2. Педагогічна творчість та її особливості.
3. Педагогічна майстерність.
4. Авторитет викладача.

Навчальні питання та завдання до практичного заняття

1. Зазначити: характеристику педагога-координатора та його основні аспекти професійної майстерності.
2. Скласти схему складових професійного педагогічного мислення.
3. Проведення методики «Діагностика емоційних бар'єрів в міжособистісному спілкуванні» (В.В. Бойко) з метою встановлення основних бар'єрів в побудові ефективної комунікації під час ділового спілкування.

Тема 3. Навчальна діяльність як пізнання: сутність та особливості (2 год)

Навчальні питання та завдання до практичного заняття

1. Навчання як діяльність. Пізнавальна діяльність та її структура.
2. Характеристика різновидів навчання.
3. Поняття про концепції формування знань та учбової діяльності.
4. Слухачам презентуються методи удосконалення основних пізнавальних процесів (уяви, пам'яті, мислення), задіяних у навчальному процесі.

*Заочна форма здобуття вищої освіти,
за кошти фізичних та юридичних осіб*

Тема 1. Педагогіка вищої школи як наука і навчальна дисципліна. (2 год)

Навчальні питання до семінарського заняття

1. Предмет, функції та завдання педагогіки вищої школи
2. Міждисциплінарні та внутрішньо-предметні зв'язки педагогіки вищої школи.
3. Поняття і структура педагогічного процесу. Основні етапи педагогічного процесу
4. Основні завдання, закономірності і принципи педагогічного процесу.
5. Загальна характеристика напрямів та методів виховної роботи у вищій школі.

Тема 2. Основи дидактики вищої школи (2 год)

Навчальні питання до семінарського заняття

1. Основні поняття й категорії дидактики вищої школи

2. Закономірності та принципи процесу навчання у закладах вищої освіти.
3. Зміст освіти у вищій школі
4. Методи та форми організації навчального процесу у вищій школі.

Тема 3. Педагогічна культура викладача вищої школи (2 год)

Навчальні питання та завдання до практичного заняття

1. Поняття педагогічної культури: основи формування та складові.
2. Поняття педагогічної майстерності: сутність, зміст та компоненти.
3. Сутність педагогічного професіоналізму

Практичні завдання на розв'язання педагогічних ситуацій на вибір викладача.

Вправи щодо самоосвітньої роботи з формування тактовної поведінки.

Розділ 2. Психологія вищої школи

Тема 1. Особистість та група в психології вищої школи (4 год)

Навчальні питання до семінарського заняття

1. Типологічні особливості особистості студента.
2. Особистість викладача як суб'єкта педагогічного процесу у вищій школі.
3. Психологічні особливості та психологічна структура студентської групи.
4. Розвиток студентської групи.

Навчальні питання та завдання до практичного заняття

1. Методика визначення типу акцентуації рис характеру та темпераменту К. Леонгарда і Х. Шмішека
2. Аналізуються ситуації міжособистісної взаємодії для визначення доцільної поведінки, обґрунтування форми і змісту критичних зауважень на адресу особистості з метою зміни стилю поведінки при спілкуванні та обрання моделі поведінки з тим, щоб змінити стиль спілкування і взаємодії.

Тема 2. Психологічна характеристика діяльності викладача вищої школи (2 год)

Навчальні питання та завдання до практичного заняття

1. Зазначити: характеристику педагога-координатора та його основні аспекти професійної майстерності.
2. Скласти схему складових професійного педагогічного мислення.
3. Проведення методики «Діагностика емоційних бар'єрів в міжособистісному спілкуванні» (В.В. Бойко) з метою встановлення основних бар'єрів в побудові ефективної комунікації під час ділового спілкування.

Тема 3. Навчальна діяльність як пізнання: сутність та особливості (2 год)

Навчальні питання та завдання до практичного заняття

1. Стимульна та діяльнісна парадигми як основа учіння.
2. Основні пізнавальні психічні процеси, системність та зумовленість їх реалізації.
3. Слухачам презентуються методи удосконалення основних пізнавальних процесів (уяви, пам'яті, мислення), задіяних у навчальному процесі.
4. Виконання тренінгових вправ з подальшим обговоренням та аналізом результатів. Орієнтовна тематика тренінгових вправ і завдань: «Успіхи в минулому», «Емоційне насичення», «Нове ім'я», «Схвалення», «Уникнення невдачі», «Придумай девіз», «Сформулюй позитивний Я-образ», «Хвалько».

5. Завдання самостійної роботи

5.1. Практикум

I. Розділ. Педагогіка вищої школи

Тема 1. Педагогіка вищої школи як наука і навчальна дисципліна.

1. Опрацювати Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту» (структуру законів, загальні положення, систему освіти (вищої), її структуру, управління) та виписати завдання, які стоять перед закладами вищої освіти.
2. Оформіть 3-4 міркування про місце і роль педагогічної науки у вихованні дорослих людей.
3. Проаналізувати співвідношення понять «навчання» і «виховання» в галузі вищої освіти.
4. Обґрунтувати необхідність психолого-педагогічних знань у професійній діяльності психолога.
5. Поясніть співвідношення понять кваліфікація та компетентність.

Тема 2. Основи дидактики вищої школи

1. Як співвідносяться поняття «зміст освіти» та «зміст навчання»?
2. Порівняти структуру навчального плану та робочого навчального плану.
3. Порівняти структуру навчальної програми та робочої навчальної програми.
4. Розкрийте сутність та співвідношення понять «освітній процес», «педагогічний процес». Визначте обсяг їхнього змісту.
5. Спільне і відмінне у поняттях «метод навчання» і «форми організації навчання»?

Тема 3. Педагогічна культура викладача вищої школи

1. Охарактеризуйте невербальну поведінку викладача, який негативно ставиться до студентів.
2. Сформулюйте основні педагогічні правила, яких важливо дотримуватися для того, щоб діалог зі студентами був продуктивним.
3. Підготувати відповіді на запитання:

Чи потрібно посміхатися кожному студенту або тільки тому, хто цього заслужив?

Чи завжди студент потребує візуального контакту з викладачем?

Як наочно показати партнеру щире зацікавлення тим, що він говорить?

Які жести педагога свідчать про налаштування до аудиторії?

Чому не кожному, навіть досвідченому викладачу вдається оволодіти мистецтвом діалогу?

Які вияви поведінки студентів свідчать про те, що викладачу вдалося налагодити з ними психологічний контакт?

Як доречно звертатися до студентів: «на Ви» або «на ти», називати по імені або по прізвищу?

Яке значення має візуальний контакт?

Якими видами слухання важливо володіти викладачу для того, щоб зрозуміти студента?

Як Ви вважаєте, якими вміннями володіють викладачі більшою мірою – говоріння чи слухання?

Які психолого-педагогічні наслідки невміння емпатійно слухати студента?

Якими засобами самопрезентації має володіти викладач?

Як вони використовуються для створення у студентів позитивного образу?

Як часто ви стикались у закладі вищої освіти з авторитарністю викладача? В чому вона конкретно виявлялася?

Чому не кожен педагог користується у студентів авторитетом?

4. Якщо Ви спостерігали або брали участь в евристичній бесіді, оцініть технологічний рівень її проведення, відзначивши переваги та недоліки мовленнєвої поведінки педагога.

5. Потренуйтеся в своєму умінні викликати в аудиторії сприятливе враження, використовуючи слово, інтонацію, жести, проксемічні засоби.

6. Прорепетируйте можливі варіанти Ваших вербальних і невербальних реакцій на запізнення студента.

7. Прорепетируйте невербальну реакцію на зниження уваги студентської аудиторії.

8. Ви плануєте застосувати на занятті групову роботу. Як організувати простір аудиторії?

Розділ 2. Психологія вищої школи

Тема 1. Особистість та група в психології вищої школи

1. Охарактеризуйте біопсихічні та соціально-психологічні особливості юнацького віку та ранньої дорослості.
2. Вкажіть основні адаптаційні процеси особистості до навчально-виховної діяльності і умов закладу вищої освіти.
3. Зазначте типологічні характеристики особистості студента (курсанта, слухача).

4. Надайте характеристика основних теорій криз особистісної ідентичності студента.
5. Опишіть референтометричний метод (А.В.Петровський) вивчення структури групи.
6. Визначте психологічний мікроклімат у Вашій групі.

Тема 2. Психологічна характеристика діяльності викладача вищої школи

1. Обґрунтуйте поняття професіоналізму діяльності викладача вищої школи.
2. Окресліть можливості гармонійного поєднання наукової та педагогічної роботи в діяльності викладача як чинника підвищення ефективності викладання.
3. Проілюструйте фахове (предметне) та педагогічне мислення викладача.
4. Визначте критерії педагогічної майстерності викладача.
5. Простежте зв'язок продуктивності педагогічної діяльності з педагогічними здібностями.

Тема 3. Навчальна діяльність як пізнання: сутність та особливості

1. Проаналізуйте структурні компоненти пізнавальної діяльності.
2. Поясніть психологічну зумовленість учіння як процесу цілеспрямованого пізнання.
3. Порівняйте стимульну та діяльнісну парадигми як основу учіння.
4. Наведіть приклади пізнавальних психічних процесів, поясніть їх системність.

6. Індивідуальні завдання (відсутні за робочим навчальним планом)

7. Методи навчання

Методи навчання: бінарні, частково-пошукові; *словесні методи* (лекція, розповідь-пояснення), *наочні* (ілюстрація, демонстрація), *практичні* (вправи), репродуктивні, проблемно-пошукові, інтерактивні (дискусія, рольова гра); інформаційні й евристичні, метод ситуацій, складання коментованої схеми навчального питання, метод термінологічного вправлення.

8. Форми та методи контролю, критерії оцінювання результатів навчання

Рейтингова система оцінювання результатів навчання.

Аудиторна робота (поточне накопичення балів) Мах 60%	Підсумковий контроль залік	Підсумкова кількість балів
--	----------------------------------	-------------------------------

T1	T2	T3	T4	T5	T6	Самостійна робота		
10	5	10	5	10	10	10	Max 40%	Max 100%

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74		D	Непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59		Fx	необхідне перескладання
1-34	незадовільно	F	необхідне повторне вивчення курсу

Форми контролю – іспит, усне та письмове опитування. *Контроль самостійної та індивідуальної роботи* здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань, передбачених даною програмою.

Методи поточного контролю:

- усне опитування (бліц-опитування, фронтальне опитування);
- робота за індивідуальними завданнями;
- тестування;
- реферативне повідомлення;
- поняттєвий диктант;
- захист проектів (презентацій);
- поняттєве вправління;
- групові завдання, що передбачають розв'язання або підготовку проблемних ситуацій.

При поточному контролі оцінюються усні виступи, наукові доповіді, презентації, вирішення практичних завдань і тестів, моделювання ситуацій, творчі, проектні й реферативні роботи.

Методи підсумкового контролю: усна відповідь або тестування.

При підсумковому контролі застосовується 100-бальна шкала оцінювання, а також національна система (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) та система ECTS (A, B, C, D, E, F, FX).

9. Інструменти, обладнання, програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна

Програми та силабус навчальної дисципліни, мультимедійна система з можливостями візуальної презентації навчальних матеріалів у вигляді слайдів та аудіо-/відео-, тексти лекції, навчально-методичні матеріали на офіційному вебпорталі НАВС «Дистанційні курси».

10. Перелік питань/завдань для підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Розділ I. Педагогіка вищої школи

1. Компетентнісний підхід у підготовці фахівців з вищою освітою.
2. Навчання та виховання в закладі вищої освіти із специфічними умовами навчання (Ст. 51 ЗУ «Про вищу освіту»)
3. Провідні види і технології виховання студентів: правове, громадянське, полікультурне, гендерне, моральне, естетичне, валеологічне, професійне.
4. Методи та прийоми професійного самовиховання.
5. Педагогіка вищої школи як наука та навчальна дисципліна: основні категорії та мета.
6. Педагогіка вищої школи як наука та навчальна дисципліна: система завдань та інтеграційні зв'язки.
7. Дидактика вищої школи як наука і навчальна дисципліна.
8. Структура освітнього процесу в закладах вищої освіти.
9. Поняття та порівняльний аналіз понять «зміст освіти» та «зміст вищої освіти».
10. Загальна характеристика методів навчання у вищій школі.
11. Загальна характеристика форм навчання у вищій школі.
12. Порівняльний аналіз понять «діагностика навчання» та «педагогічний контроль».
13. Поняття, вимоги та функції педагогічного контролю.
14. Види педагогічного контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти.
15. Методи педагогічного контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти.
16. Об'єкт, предмет та завдання дидактики вищої школи.
17. Загальна характеристика Положення про організацію освітнього процесу в НАВС.
18. У чому полягає сутність педагогічної майстерності?
19. Які основні складові педагогічної майстерності?
20. Що являє собою професійна компетентність?

21. Що таке «педагогічні вміння»?
22. Які вміння слід віднести до аналітичних?
23. Що являють собою прогностичні вміння викладача?
24. Охарактеризуйте рефлексивні, мобілізаційні, інформаційні та розвиваючі вміння. На що спрямовані організаційні вміння в педагогічній діяльності?
25. Яке значення комунікативних умінь викладача?
26. Які складові педагогічної техніки?
27. Назвіть методи формування педагогічної техніки.
28. Яким вимогам повинна відповідати мова педагога?
29. Які логічні правила усного мовлення?
30. Охарактеризуйте фактори, що впливають на мовленнєву культуру педагога.
31. Що являє собою мовленнєва техніка?
32. Яке значення має дикція педагога?
33. Назвіть складові техніки мовлення.
34. Значення психотехніки у діяльності педагога.
35. Вимоги до зовнішнього вигляду педагога.
36. Значення педагогічної культури в діяльності викладача.
37. Які ви знаєте складові педагогічної культури?
38. Що являють собою педагогічні здібності?
39. Охарактеризуйте поняття «педагогічний такт».
40. Назвіть складові педагогічного такту.
41. Назвіть головні професійні якості викладача
42. Основні завдання, закономірності і принципи педагогічного процесу.
43. Міждисциплінарні та внутрішньо-предметні зв'язки педагогіки вищої школи.
44. Зміст освіти у вищій школі.
45. Характеристика форм організації освітнього процесу у вищій школі.

Розділ II. Психологія вищої школи

1. Предмет та об'єкт психології вищої школи.
2. Основні проблеми психології вищої школи.
3. Завдання, основні категорії та поняття психології освітньої діяльності.
4. Зв'язок психології освітньої діяльності з іншими науковими галузями.
5. Психічні пізнавальні процеси особистості.
6. Мислення та його характеристики. Роль мислення в пізнавальній діяльності студентів.
7. Роль пам'яті в забезпеченні ефективного навчання.
8. Сприймання як основа пізнання.
9. Основні характеристики уваги. Роль уваги в пізнавальній діяльності студентів.
10. Соціалізація особистості у вищому закладі освіти.

11. Характеристики студента як особи певного віку та особистості.
12. Етапи розвитку ідентичності особистості студента. Кризи ідентичності.
13. Основні мотиви професійного вибору студента.
14. Особливості пізнавальної діяльності студентів.
15. Етапи професійного самовизначення студентів.
16. Чинники конфліктів у професійній взаємодії викладача та студента.
17. Адаптація студентів до навчання у закладах вищої освіти.
18. Типологія сучасних студентів.
19. Студентська група як суб'єкт освітньої діяльності.
20. Конфлікти в студентській групі як чинник ефективності освітньої діяльності.
21. Соціально-психологічні феномени в студентській групі (лідерство, конформізм тощо).
22. Механізми міжособистого сприймання у професійній взаємодії викладача і студента.
23. Професійно-важливі вольові якості суб'єкта науково-педагогічної діяльності.
24. Типологія викладачів вищої школи.
25. Складові професіоналізму викладача вищої школи.
26. Педагогічні здібності викладача.
27. Аналіз помилок викладача в педагогічному процесі.
28. Рівні продуктивності педагогічної діяльності.
29. Професіограма науково-педагогічного працівника ЗВО.
30. Комунікативні якості суб'єкта педагогічного процесу. Умови їх формування та розвитку.
31. Функції професійної діяльності викладачів вищої школи.
32. Психологічна придатність до педагогічної діяльності.
33. Психологічна готовність викладача закладу вищої освіти до професійної діяльності.
34. Різновиди авторитету викладача закладу вищої освіти.
35. Психологічні особливості педагогічного процесу.
36. Психологічний зміст навчальних програм у вищій школі
37. Основні параметри дистанційного навчання у вищій школі.
38. Основні фази циклу навчання за Ж. Піаже.
39. Інтуїтивне пізнання в навчальній діяльності.
40. Основні функції педагогічного спілкування.
41. Основні засоби психологічного впливу в навчальному процесі.
42. Цілі педагогічного спілкування.
43. Функції педагогічного спілкування.
44. Етапи професійно-педагогічного спілкування.
45. Бар'єри професійно-педагогічного спілкування.

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Про освіту : Закон України № 2145-VIII від 05.09.2017 р. // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380 (із змінами).
2. Про вищу освіту : Закон України № 1556-VII від 01.07.2014 р. // Офіційний вісник України. – 2014. – N 63. – Ст.1728 (із змінами).
3. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій : Постанова Кабінету Міністрів України № 1341 від 23 листоп. 2011 р. // Урядовий кур'єр від 18.01.2012 – № 9 (із змінами). [Електронний ресурс] : Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>
4. Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 № 600.
5. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 № 564.
6. Про особливості забезпечення закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, що належать до сфери управління Міністерства внутрішніх справ України, зброєю, боєприпасами: Наказ МВС 27.04.2020 № 358. [Електронний ресурс] : Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0432-20#Text>
7. Положення про організацію освітнього процесу в Національній академії внутрішніх справ від 24.02.2021 протокол №5/13-5 – [Електронний ресурс] : Режим доступу: <https://okop.naiu.kiev.ua/assets/files/example3/organization.pdf>
8. Положення про внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності в Національній академії внутрішніх справ / – К: НАВС, 2018. – 15 с. [Електронний ресурс] : Режим доступу: <https://okop.naiu.kiev.ua/assets/files/example3/quality.pdf>
9. Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти в Національній академії внутрішніх справ / – К: НАВС, 2018. – 24 с. [Електронний ресурс] : Режим доступу: <https://okop.naiu.kiev.ua/assets/files/example3/practic.pdf>

Монографії

10. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи : підруч. для студентів магістратури / С. С. Вітвицька; М-во освіти і науки України, Житомир. держ. ун-т імені Івана Франка. – Київ: Центр навч. літ., 2011. – 382 с.
11. Вейланде Л.В. Тренінгові технології у вищій школі. Практикум: навч.-метод. посіб. Одеса: ОНУ, 2018. 35с. Режим доступу: <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/rgf/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/pedag/staff/806-veylande>
12. Губерська, Н. Л. Адміністративні процедури у сфері вищої освіти: теоретико-правове дослідження/ Н. Л. Губерська - монографія. Харків : Панов, 2015. – 508 с.
13. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи

у схемах і таблицях : навчальний посібник. – Харків, 2016. – 260 с.

14. Кудерміна О.І. Психологія особи як суб'єкта правоохоронної діяльності / Кудерміна О.І. – Монографія. Чернівці: Наші книги, 2012. – 415 с.

15. Мухіна Г.В. Педагогіка та психологія вищої школи: Навч.-метод. посібник – Вид-во: Дакор, 2020. – 178 с.

16. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. (для студ. вищ. навч. закл.)/В.Л. Ортинський – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 472 с.

17. Романовська, О. О. Вступ до інноватики вищої освіти / О. О. Романовська - монографія Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Укр.-америк. гуманітар. ін-т «Вісконсин. Міжнар. Ун-т (США) в Україні». Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. – 132 с. :

18. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб...: реком. МОН України для студентів магістратури вищих навчальних закладів непедагогічного профілю. – Херсон, 2011. – 608 с.

19. Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни [Електронний ресурс] : навч. посіб. Для підготовки докторів філософії очної форми навчання, які навчаються за спеціальністю 133 – «Галузеве машинобудування» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: І. О. Казак. – Електронні текстові дані (1 файл: 1,37 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. – 116 с. Режим доступу: https://cpsm.kpi.ua/Doc/pvsh_lek_phd.pdf

20. Федірчик Т. Д. Розвиток педагогічного професіоналізму молодого викладача вищої школи (теоретико-методичний аспект) [Текст] : [монографія] / Тетяна Федірчик ; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці : Рута, 2015. – 447 с.

Підручники

21. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія: Підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вузів / Міжнародний фонд «Відродження». – К.: Либідь, 1998. – 558 с.

22. Андрущенко В. П., Бех І. Д., Волощук І. С., Глузман О. В., Гузій Н. В., Дем'яненко Н. М. Педагогіка вищої школи: підручник / АПН України; Інститут вищої освіти / Василь Григорович Кремень (ред.). – К. : Педагогічна думка, 2009. – 256 с.

23. Зязюн І. А., Крамущенко Л. В., Кривонос І. Ф., Мирошник О. Г., Семиченко В. А. Педагогічна майстерність: підручник / Академія педагогічної майстерності / Іван Андрійович Зязюн (ред.). - 3-тє вид., допов. і переробл. - К. : СПІД Богданова А. М., 2008. – 376 с.

24. Загальна психологія. / За загальною редакцією академіка С.Д. Максименка. Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доп. – Вінниця: Нова Книга, 2004. – 704 с.

25. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В.

Медведева; за заг. ред. О.І. Федоренко. Харків : ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.

26. Психологія і педагогіка: підручник для студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю традиційної та дистанційної форм навчання / Сисоева С. О., Поясок Т. Б. – Вид. 2-ге, доп., випр. – Кременчук: ПП Щербатих О.В., 2008. – 532 с.

27. Подоляк Л., Юрченко В. Психологія вищої школи. – К.: Каравела, 2009. – 320 с.

28. Мороз О. Г. Педагогіка і психологія вищої школи: Навчальний посібник для молодих викладачів, аспірантів і майбутніх магістрів / О. Г. Мороз, О. С. Падалка, В. І. Юрченко. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2003. – 267 с.

29. Отич О. М. Основи педагогічної майстерності викладача професійної школи [Текст] : підручник / О. М. Отич. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – 208 с.

30. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2005. – 360с.

31. Малкова Т.М. Психологія вищої освіти. – К.: НАВСУ, 2005. – 171 с.

Навчальні посібники

32. Барановська Л. В. Педагогіка та психологія вищої школи [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / Л. В. Барановська ; Нац. авіац. ун-т. – Київ : НАУ, 2015. – 238 с.

33. Волошин М. Д. Методика викладання у вищій школі [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / М. Д. Волошин, Л. П. Ларичева, Я. М. Черненко ; Дніпродзержин. держ. техн. ун-т (ДДТУ). – Дніпродзержинськ : ДДТУ, 2014. – 260 с.

34. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія [Текст] : навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко. – Дніпропетровськ : Акцент, 2014. – 416 с.

35. Інноваційні педагогічні технології у вищій школі [Текст] : навч.-метод. посіб. / Стрілець С. І. ; Черніг. нац. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка, Каф. дошк. та почат. освіти. – Чернігів : Черніг. нац. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка, 2012. – 198 с.

36. Євсюков О.Ф. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / О. Ф. Євсюков; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків, 2021. – 264 с.

37. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. – К. : Знання, 2012. – 486 с.

38. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. К 15 Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник. – Х.: Вид-во НФаУ, 2009. – 140 с.

39. Малафіїк І. В. Дидактика новітньої школи [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / І. В. Малафіїк. – Київ : Слово, 2015. – 630 с.

40. Паращенко Л. І., Леонський В. Д., Леонська Г. І. Тестові технології у навчальному закладі: метод. посібник / О.І. Ляшенко (наук.ред.). – К. : ТОВ «Майстерня книги», 2006. – 217 с.

41. Полудьонна Н.С. Інтерактивні методи навчання як засіб формування професійних вмінь фахівців за спеціальністю «Право» та «Правоохоронна діяльність» // Альманах науки / Педагогічні науки – № 5/1 (26) травень 2019. – Київ. – СС. 23-27.

42. Роговенко М.М. Роль технології ситуативного моделювання у формуванні морально-професійних якостей майбутніх поліцейських у процесі навчання професійної етики // Гілея: науковий вісник. – К. : «Видавництво «Гілея», 2018. – Вип. 139 (12). Ч. 2. Філософські науки. С. 148 – 150.

43. Сокол І.М. Впровадження квест-технології в освітній процес: навчальний посібник / І.М.Сокол. – Запоріжжя: Акцент Інвест-трейд, 2014. – 108 с.

44. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. – Івано-Франківськ: НАІР, 2018. – 120 с. <http://194.44.152.155/elib/local/3558.pdf>

45. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : [Текст] : навч. посіб. / М. М. Фіцула. – 2-ге вид., допов. – К. : Академвидав, 2014. – 454 с.

46. Хуторской А.В. Современная дидактика: Учебник для вузов. СПб: Питер, 2001. 544 с

47. Чернілевський Д.В., Томчук М.І. Педагогіка та психологія вищої школи [навч.посіб.]/ Д.В. Чернілевський, М.І. Томчук. – Вінниця, 2006. – 402 с.

Додаткова література

Збірники наукових конференцій, статей

48. Лігоцький А.О. Теоретичне та практичне значення цільової моделі в професійній підготовці юристів // А.О. Лігоцький. – Вісник Київського Національного університету імені Т.Г. Шевченка, 2013. – № 3. – С. 61-65.

49. Лукашенко А. А. Деякі аспекти правового забезпечення виховної роботи в ОВС / А. А. Лукашенко // Актуальні проблеми юридичної педагогіки / Збірник матеріалів доповідей круглого столу «сучасний стан та перспективи розвитку вітчизняної юридичної педагогіки» (м. Київ, 24 квіт. 2015 р.) / ред. кол А.А.Лукашенко, Н.С.Полудьонна, І.М.Охріменко. – Київ.: МП «Леся», 2015. – С. 29-31

50. Хоменко А. Вчинкова діяльність і діалогічне спілкування як чинники гуманізації процесу виховання / А. Хоменко // Зб. наук. пр. Полтав. держ. пед. ун-ту ім. В. Г. Короленка. – 2008. – Вип. 6 : Пед. науки. – С. 39 – 48.

51. Юсупова Н. О. Міжособистісні стосунки студентів в аспекті віртуальної взаємодії / Н. О. Юсупова // Практ. психологія та соц. робота. – 2009. – № 4. – С. 78 – 80.

Інформаційні ресурси

52. Національний Темпус-офіс в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://tempus.org.ua/uk/vyshha-osvita-ta-bolonskyj-proces.html>

53. Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua>.

54. Офіційний веб-портал Національної академії внутрішніх справ : Відділ організації та координації освітнього процесу : Нормативно-правове забезпечення [Електронний ресурс] : Режим доступу : www.naiu.kiev.ua/nmc-new/

55. Інноваційна педагогіка // Науковий журнал – Випуск 9. – Том 3. http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/9/part_3/9-3_2019.pdf

РОЗРОБНИКИ:

_____ **Наталія ПОЛУДЬОННА**

_____ **Марія РОГОВЕНКО**

_____ **Вікторія ЛИТВИН**